

DOI: <https://doi.org/10.37129/2313-7509.2020.14.2.76-81>

УДК 355.3

О.М. Маслій, д.пед.н., с.н.с.<https://orcid.org/0000-0003-2809-2763>**Є.А. Іванченко**, д.пед.н., проф.<https://orcid.org/0000-0003-3071-0938>**В.П. Олло**, к.пед.н.<https://orcid.org/0000-0003-1799-2299>**В.Є. Воловник**, к.пед.н., доц.<https://orcid.org/0000-0002-6467-937X>*Військова академія (м. Одеса), Україна*

ЛОГІСТИЧНА СКЛАДОВА МЕНЕДЖМЕНТУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬК (СИЛ): ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті характеризується логістична складова менеджменту забезпечення військ (сил), подані відомості про систему і підсистеми військової логістики, а саме: загальні відомості, міжнародний досвід і традиційні функції логістики; визначення і призначення системи військової логістики; концепція ефективного управління в системі військової логістики.

Ключові слова: менеджмент забезпечення військ (сил), військова логістика, функції логістики, система, логістичний менеджмент.

Постановка проблеми

Сучасний менеджмент забезпечення військ (сил) передбачає вдосконалення організації й управління процесом матеріально-технічного (технічного, тилового та медичного) забезпечення підготовки і бойового застосування Збройних Сил України, що перебуває зараз на етапі перспективних змін. Це зумовлює необхідність розробки нової концепції управління військовими інформаційними та матеріально-технічними потоками, що в системі менеджменту забезпечення військ (сил) має становити основу його логістичної складової та реалізовуватися в її межах.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Концепція, що повинна реалізуватися в межах логістичної складової менеджменту забезпечення військ (сил), потребує вирішення, перш за все, декількох наступних завдань, зокрема: визначення загальних відомостей міжнародного досвіду і традиційних функцій логістики і логістичного менеджменту; визначення системи військової логістики; призначення системи логістики для всебічного забезпечення застосування Збройних Сил України; особливості управління функціонуванням системи військової логістики; формулювання завдань аналізу і синтезу системи військової логістики, що має бути узгодженим з метою, наприклад, оборонної операції; особливості завдань моделювання процесів всебічного забезпечення бойових дій частин і підрозділів Збройних сил системою та підсистемами військової логістики за видами забезпечення.

Постановка завдання

Метою статті є дослідження логістичної складової менеджменту забезпечення військ (сил) з позицій міжнародного досвіду створення системи логістичного забезпечення, визначення функцій логістики і логістичного менеджменту, видів забезпечення в системі військової логістики, особливостей поетапної роботи щодо створення ефективної системи логістичного забезпечення Збройних Сил України.

Виклад основного матеріалу дослідження

Термін «логістика» (грец.) визначає мистецтво вивчати, аналізувати, міркувати, вираховувати [1]. Визначення логістики і логістичного менеджменту, як нового наукового напрямку в теорії і практиці управління матеріальними і супутніми інформаційними та фінансовими потоками в суспільстві або в галузі, або у виробництві і у високоефективному забезпеченні деякої структури матеріально-технічними засобами, перебуває на стадії формування і реформування.

Також логістику називають наукою про планування і оптимізацію матеріальних потоків, потоків послуг і пов'язаних з ними інформаційних і фінансових потоків у визначеній системі або підсистемі для досягнення поставленої мети завдяки вказаним потокам. А логістичний менеджмент являє собою синергію основних управлінських функцій (організації, планування, регулювання, координації, контролю, обліку й аналізу) з елементарними й комплексними логістичними активностями для досягнення поставленої мети [2].

Основними функціями певної традиційної системи логістики є:

- фінансування і взаєморозрахунки, планування закупівлі і організація служби постачання;
- контроль якості продукції, устаткування і майна, яке робиться і доставляється споживачеві;
- планування замовлень на матеріально-технічні засоби виробу і продукцію, складування запасів, забезпечення споживачів, фінансування замовлень;
- організація зв'язку й інформаційних і транспортних потоків, управління запасами і їх переміщенням;
- упаковка, зберігання і складування виробів, вантажно-розвантажувальні операції.

Для формування логістичних структур доцільно звернутися до міжнародного досвіду. Зараз функціонує Європейська асоціація логістики (ELA).

Існують такі авторитетні періодичні видання: «Ljgistics» (Велика Британія), «LogistiquesMagazine» (Франція), «InventoryManagement» (США), «Technologie podwójnego zastosowania w logistyce cywilnej i wojskowej teoria i praktyka» (Польща) [1].

У деяких вищих навчальних закладах (ВНЗ) України вивчають відповідні навчальні дисципліни. До речі, логістику як науку про організацію послуг підрозділяють у ВНЗ на наступні дисципліни: «Методологія логістики», «Інформаційна логістика», «Управління запасами в логістичній системі», «Транспортна логістика», «Логістика складування» та ін.

Як узагальнений вивід з розгляду загальних відомостей про доцільність впровадження логістики і логістичного менеджменту, підкреслимо, що загалом принципова відмінність логістичного підходу до управління матеріальними та інформаційними і фінансовими потоками від традиційного підходу полягає у введенні єдиної функції управління колись розрізненими матеріальними та інформаційними і фінансовими потоками, з метою скорочення витрат часу і фінансів для виконання важливих практичних завдань.

Таким чином, мова йде про узгоджену, оптимізовану за витратами часу і фінансів інтеграцію окремих ланок матеріального ланцюга в єдину систему, яка сприяє ефективному управлінню наскрізними інформаційними, матеріально-технічними і фінансовими потоками в будь-якій складній системі комплексного забезпечення.

Визначення і призначення системи військової логістики в Україні.

Визначення системи військової логістики. Система військової логістики є ієрархічною, інтегрованою і єдиною структурою, що організує погоджену сукупність інформаційних, матеріальних і фінансових потоків, функціями якої є:

- збір інформації про номенклатуру, обсяги та терміни постачання матеріально-технічних засобів від оборонних виробників;
- організація отримання озброєння, боєприпасів, військової техніки, матеріально-технічних засобів і матеріалів від виробників та організація безпечного зберігання їх на арсеналах, базах і складах;
- збір поточної інформації в автоматизованому режимі замовлень військових споживачів про потрібні: номенклатуру, обсяги та терміни постачання матеріально-технічних засобів;
- оптимізоване управління розподілом, переміщенням і постачанням від виробників з арсеналів, баз і складів: озброєння; боєприпасів; військової техніки; нафтопродуктів і мастильних матеріалів; технічного устаткування різного призначення; військового, речового, медичного майна і продовольства до військових споживачів з точним дотриманням правил логістики.

Одним з прикладів подібної системи є Joint Logistics Environment, USA, яка діє відповідно до Керівництва штабу армії – Army Doctrine Publications (ADP 4-0 Sustainment) «Підтримка (всебічне забезпечення)» [3].

Призначення системи військової логістики. Призначенням системи є всебічне забезпечення функціонування Збройних Сил України, забезпечення їх повноцінної підготовки і бойового застосування шляхом науково обґрунтованого за змістом, обсягами, часом і місцем оснащення угруповань військ, частин і підрозділів усіх видів Збройних Сил озброєнням і військовою технікою, боєприпасами, нафтопродуктами і мастильними матеріалами, технічним устаткуванням різного призначення, військовим, речовим, медичним майном і продовольством.

Система військової логістики має організувати ефективну інтеграцію можливостей виробництва (чи закупівлі), розподілу, транспортування, погодженого і своєчасного постачання вказаних матеріальних потоків для Збройних Сил на основі наукового, а саме: кількісного обґрунтування алгоритмів управління матеріальними потоками.

Це має здійснюватися за даними поточних і перспективних потреб конкретних споживачів в матеріально-технічних засобах, за даними комп'ютеризації потреб: в засобах зв'язку і управління, в озброєнні і техніці, у боєприпасах, нафтопродуктах і мастильних матеріалах, продовольстві, військовому і медичному майні. Дані цих потреб за номенклатурою, об'ємом і реквізитами мають постійно надходити в єдину базу даних автоматизованої системи військової логістики в реальному масштабі часу, узагальнюватися і доцільно використовуватися для оперативного ухвалення рішень з метою своєчасного постачання вказаних матеріально-технічних засобів у військові частини або бази іншого (ієрархічного) рівня в системі військової логістики.

Надані особливості системи військової логістики сприяють попередньому узагальненню у вигляді: логістична складова менеджменту забезпечення військ (сил) ЗСУ охоплює теорію і практику управління матеріально-технічними запасами та їх потоками з метою підтримання всебічного матеріально-технічного забезпечення військ у мирний час та на етапі підготовки і протягом бойових дій у стані, достатньому для виконання Збройними силами їх функцій оборони країни у будь-який час.

Види забезпечення в системі військової логістика. Логістична складова менеджменту забезпечення військ (сил) охоплює значну різноманітність видів забезпечення бойових дій Збройних сил. До них належать такі види забезпечення [3]:

– технічне (ракетно-технічне, артилерійсько-технічне, танкотехнічне, автотехнічне, метрологічне, технічне забезпечення розвідки, технічне забезпечення РЕБ, інженерно-технічне забезпечення, технічне забезпечення РХБз, технічне забезпечення зв'язку та АСУ, технічне забезпечення по службі тилу, інженерно-авіаційне забезпечення, технічне забезпечення кораблів, торпедно-технічне забезпечення);

– тилове (матеріальне у складі: забезпечення ПММ, продовольче забезпечення, речове забезпечення, транспортне, інженерно-аеродромне, аеродромно-технічне, ветеринарне, торгівельно-побутове, квартирно-експлуатаційне, фінансове забезпечення);

– медичне (забезпечення медичним майном індивідуального екіпування; забезпечення комплектами майна і технічних засобів для надання лікарської допомоги і евакуації поранених, комплектно-табельне оснащення медичних пунктів військ, комплектно-табельне оснащення польових госпіталів).

Зрозуміло, що подібний перелік видів забезпечення в системі військової логістика, зокрема функцій логістичної складової менеджменту забезпечення військ (сил), має і може бути реалізованим складною системою постачання засобів, що життєво важливі для функціонування Збройних сил, для їх підготовки і бойового застосування з метою надійного захисту кордонів країни.

Більше того, це можливо реалізувати лише за умов, що структура і функціонування цієї системи військової логістики буде точно відповідати законам науки управління, зокрема кібернетиці.

Для реалізації визначених умов у Збройних Силах України було проаналізовано досвід країн НАТО та обрано шлях, подібний тому, за яким розвивається логістична система Збройних Сил Польщі, а саме: обрана структура військової логістики за функціями: планування та виконання (див. рис. 1).

Рис. 1. Структура військової логістики Польщі

Враховуючи багатолітній досвід країн НАТО та необхідність досягнення стратегічних цілей, визначених Стратегічним оборонним бюлетенем України, і виконання основних завдань Державної програми розвитку Збройних Сил України у ЗС України проводиться планова поетапна робота щодо створення ефективної системи логістичного забезпечення Збройних Сил України (див. рис. 2) [4].

Рис. 2. Системи логістичного забезпечення Збройних Сил України

Перспективна схема системи логістичного забезпечення Збройних Сил України включає підсистеми:

- планування логістичного забезпечення (Головне управління логістики (ГУЛ) Збройних Сил України, управління (відділи) логістики штабів видів, родів військ, командувань, військових частин);
- управління логістичним забезпеченням з виконавчою складовою – силами і засобами логістичного забезпечення (Командування сил логістики (КСЛ) Збройних Сил України, логістику видів, родів військ та командувань).

Система логістичного забезпечення Збройних Сил розподіляється за масштабами і характером завдань, які виконуються – стратегічного, оперативного і тактичного рівнів.

Підсистема планування логістичного забезпечення представляє собою взаємопов'язану діяльність органів управління (структурних підрозділів органів військового управління), які здійснюють планування логістичного забезпечення військ (сил) на усіх рівнях військового управління.

Роль даної підсистеми полягає в оцінці можливості реалізації логістичного забезпечення військ (сил) відповідно до запропонованих підрозділом планування способу дій та надання відповідних рекомендацій, координації та спрямуванні функціональної складової логістики, шляхом підготовки відповідних планів логістичного забезпечення, а також надання постійних оцінок та рекомендацій щодо задоволення потреб військ (сил) в матеріальних засобах.

На стратегічному рівні функції планування логістичним забезпеченням покладені на Головне управління логістики Збройних Сил України.

За аналогічною структурою створено управління (відділи) логістики штабів в командуваннях видів, родів військ (сил), оперативних (повітряних) командуваннях.

Підсистема управління логістичним забезпеченням військ (сил) представляє собою взаємопов'язану діяльність органів управління (структурних підрозділів органів військового управління), які здійснюють управління логістичним забезпеченням військ (сил) та підпорядкованими військовими частинами (підрозділами) логістичного забезпечення на усіх рівнях військового управління.

Роль підсистеми полягає в організації та плановому забезпеченні визначених угруповань військ (сил) матеріальними засобами відповідно до потреб.

Основу виконавчого складника системи логістичного забезпечення військ (сил) ЗСУ становлять сили і засоби логістичного забезпечення (військові частини, підрозділи, органи, установи логістичного забезпечення), через які здійснюється логістичне забезпечення Збройних Сил. Сили і засоби логістичного забезпечення за належністю поділяються на військові частини (підрозділи) логістичного забезпечення командування Сил логістики, видів, родів військ (сил), оперативних (повітряних, морських) командувань, бригад, полків, батальйонів (дивізіонів).

Розвиток функціонального складника системи логістичного забезпечення Збройних Сил розпочато з поетапного формування Командування Сил логістики Збройних Сил України.

Управління Командування Сил логістики ЗС України, озброєння та тил ЗС України з військовими частинами передаються в адміністративне підпорядкування командувачу Сил логістики.

Продовжується створення підрозділу координації військових перевезень та транспортування Збройних Сил України у складі Командування сил логістики.

Висновки

Логістична складова менеджменту забезпечення військ (сил) передбачає централізовану систему забезпечення військ (сил) військовим майном за видами забезпечення (технічним, тиловим та медичним), що функціонує під єдиним керівництвом і реалізує процес постачання за зрозумілим (прозорим) принципом і чіткою ієрархічною системою відповідальності посадових осіб. Система розроблена подібно до логістичної системи Збройних Сил Польщі, тобто обрана структура військової логістики за функціями планування та виконання, і пропонується на заміщення існуючої системи матеріально-технічного забезпечення.

Поетапне виконання спланованих заходів щодо створення дієвої системи логістичного забезпечення дозволить зберегти і не зруйнувати існуючу систему забезпечення та поступово перейти до сучасної системи, яка буде відповідати вимогам сьогодення, процедурам і стандартам країн-членів НАТО.

Список використаних джерел

1. Гурч Л. М. Логістика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 560 с.
2. Горяїнов О. М. Логістика: Конспект лекцій / О. М. Горяїнов. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 105 с.
3. Звіт начальника Головного управління логістики ГШ ЗС України, 2018 р.

4. Про Державну програму розвитку Збройних Сил України на період до 2020 року: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0017525-16#Text>

References

1. Hurch, L.M. (2008). *Lohistyka [Logistics]*. Kyiv, DP «Vydavnychi dim «Personal» Publ. [in Ukrainian].
2. Horiainov O.M. (2009). *Lohistyka [Logistics]*. Kharkiv: KhNAMH [in Ukrainian].
3. *Zvit nachalnyka Holovnoho upravlinnia lohistyky HSh ZS Ukrainy* (2018). [in Ukrainian].
4. Pro DerzhavnuprogramurozvytkuZbroinykhSylUkrainyna period do 2020 roku (2016, December 29) [About the State program of development of the Armed Forces of Ukraine for the period till 2020]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0017525-16#Text> [in Ukrainian].

ЛОГИСТИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ МЕНЕДЖМЕНТА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВОЙСК (СИЛ): ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ

О. Маслий, Е. Иванченко, В. Олло, В. Воловник

В статье характеризуется логистическая составляющая менеджмента обеспечения войск (сил), подаются сведения о системе и подсистемах военной логистики, а именно: общие сведения, международный опыт и традиционные функции логистики; определение и предназначение системы военной логистики; концепция эффективного управления в системе военной логистики.

Ключевые слова: менеджмент обеспечения войск (сил); военная логистика; функции логистики, система, логистический менеджмент.

LOGISTICS COMPONENT OF TROOPS (FORCES) SUPPORT MANAGEMENT: EXPERIENCE AND PROSPECTS

O. Maslii, Ye. Ivanchenko, V. Ollo, V. Volovnik

The article characterizes the logistics component of troops (forces) support management and provides the overview of military logistics system and subsystem including general information, international experience and conventional logistics functions; determination and purposes of military logistics system; concept of efficient management within military logistics system.

Currently, troops (forces) support management, being at the stage of significant development, concerns improvement of organization and controlling of facilities and equipment provision of training and combat use of the Armed Forces of Ukraine. It requires development of new concept of management of military information and logistics flows that is considered to be the fundamental principle of logistics component of troops (forces) support management being implemented within a number of tasks.

The aim of the article is to investigate the logistics component of troops (forces) support management from the point of view of international experience of staged creation of logistics support system, determination of support types, logistics functions and logistics management.

The research found that the system of military logistics is hierarchical, integrated and it possesses the unified structure organizing the coordinated unity of information, material and financial flows. Its functions are the following: collection of information about nomenclature, volumes and terms of provisions of facilities and equipment from defense manufacturers and military customers' orders in an automated mode; organization of receipt of armament, facilities, equipment and materials from manufacturers, optimized control over their distribution, movements and provision in accordance with the established rules of logistics and organization of their safe storage in the armouries, storing facilities, and warehouses.

Conclusions. The logistics component of troops (forces) support management deals with the centralized system of troops (forces) support with military supplies by types of support (technical, logistical, and medical) functioning under consolidated administration. Also, it introduces the provision processes on the principles of transparency (clarity) and precise hierarchical system of responsibility of appropriate officials. The system was designed as similar to the logistics system of the Armed Forces of the Republic of Poland meaning the chosen system of military logistics by planning and performing functions is requesting to replace the existing system of logistics support.

Staged implementation of planned activities of creation of efficient logistics support system will allow for retaining the existing support system and gradual transition to the system that will meet the all modern requirements, procedures, and standards of NATO member states.

Keywords: troops (forces) support management, military logistics, functions of logistics, system, logistics management.